

УРЯД НАРОДНОЇ ДОВІРИ: ЧИ БУТИ, ЧИ НЕ БУТИ...

1 січня Володимира Зеленського дав інтерв'ю британському тижневику The Economist (https://www.economist.com/europe/2024/01/01/a-new-years-interview-with-volodymyr-zelensky?utm_campaign=later-linkinbio-the-economist&utm_content=later-40154523&utm_medium=social&utm_source=linkin.bio). Видання зазначило, що президент України роздратований коливаннями деяких своїх партнерів а також відстороненістю серед деяких співвітчизників. На думку президента, Захід втратив відчуття нагальності війни в Україні, а багато українців – відчуття екзистенційної загрози.

The Economist помітив, що Зеленський втратив легкість і гумор, які були йому притаманні під час попередніх зустрічей з тижневиком. Український президент покаржився, що сьогодні немає «мобілізації українського суспільства та світу», яка була на початку війни, і це, мовляв, «треба змінити».

Цитуємо: «Мобілізація – це не лише те, що солдати йдуть на фронт. Це стосується нас усіх. Це мобілізація всіх зусиль. Тільки так можна захистити нашу державу та деокупувати нашу землю. Ми, чесно кажучи, перемкнулися на внутрішню політику».

Постає питання. Хто перешкодив Зеленському провести у 2022-2023 рр. мобілізацію, скориставшись правом гаранта Конституції? В Україні існує Закон про мобілізацію. У статті 4 і статті 11 зазначено, що саме президент визначає форму, способи й інші складові мобілізації. Згідно Статті 106 Конституції України Президент «приймає відповідно до закону рішення про загальну або часткову мобілізацію та введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях у разі загрози нападу, небезпеки державній незалежності України». Саме Президент ухвалює рішення про мобілізацію. Не уряд і не Верховна Рада. Бо згідно Статті 102 Конституції України Президент є главою держави і виступає від її імені. Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Стаття 17: «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України».

Інакше кажучи, якщо не знаєш як діяти, то чини згідно Основного Закону держави, або в разі кінцевої потреби дотримуйся вимог Статуту ЗСУ – Президент є Верховним Головнокомандувачем. Втім Володимир Зеленський у війську не служив і мобілізації всіляко уникав...

Можливо, через цю обставину зміни до Закону про мобілізацію не були внесені упродовж минулих двох років?

В журналі Forbes Ukraine нещодавно був оприлюдне-

ний текст, вельми схожий на зондаж громадської думки: «Разом із посиленням процесу мобілізації до ЗСУ в Україні можуть змінитися і правила бронювання військовозобов'язаних. Критерієм для цього може стати сплата податків з офіційної зарплати чи доходів. Таку ідею запропонував Офіс президента, кажуть співрозмовники» (<https://forbes.ua/money/bronyuvannya-za-6000-grn-na-misyats-viyskovozobov'yazani-mozhut-otrimati-mozhlyvist-ne-yti-v-zsu-v-obmin-na-vikhid-iz-tini-i-splatu-podatkov-forbes-diznavsya-detali-idei-30122023-18240>).

Ці більш ніж сумнівні з погляду моральних засад критерії бронювання військовозобов'язаних од мобілізації, можна сприйняти як провокацію. Бо втілення в життя таких правил ухилення від служби в ЗСУ може призвести до соціального вибуху. Що за ним послідує можна лише здогадуватись.

Повернімося до The Economist. Володимир Зеленський зазначає: «Якщо ми продовжуємо зосереджуватися на внутрішній політиці, нам треба призначити вибори. Змінити закон, Конституцію. Але забудьте про контрастнаступальні дії та деокупацію».

Про які вибори під час війни може йти мова? Про які зміни законодавства і Конституції? До чого тут контрастнаступальні дії та деокупація? Збагнути логіку, помітити причинно-наслідкові зв'язки у цитованій думці складно.

«Найважливіша професія, якою може займатися українець на даний момент, – це бути в Україні... а для наших західних партнерів – бути з Україною... Якщо у вас немає сил, то чи забирайтеся геть, чи відійдіть убік».

Якщо фраза «найважливіша професія, яку українець може робити зараз, – це бути в Україні» може бути використана як мем, то в категоричній формі пропонувати партнерам забиратися геть, чи відійти вбік виглядає щонайменше недипломатично.

Нині, в час широкомасштабної війни, Україну треба рятувати від наслідків некомпетентності та дилетантизму влади, що може призвести до втрати керованості державою, до настання хаосу.

«Становище може спасти лише прихід до влади сильної, розумної і чистої української руки, що дотримуватиметься лінії безумовного захисту незалежності, служіння українській національній ідеї. Така сильна, розумна і чиста рука отримає повну підтримку нації так, як підтримку нації отримала ідея незалежності від того нібито національно несвідомого народу. Іншого порятунку для нації та держави немає» (Ярослав Дашкевич, історик).

The Economist зазначає, що майже через два роки повномасштабної війни Зеленський втратив свою юнацьку енергію. Цей помічений британським виданням симптом свідчить про неабияку втому українського президента. Про відсутність легкості й гумору в спілкуванні з його боку вже навіть не йдеться...

Мимоволі спадає на гадку Стаття 109 Основного Закону України: «Відставка Президента України набуває

чинності з моменту проголошення ним особисто заяви про відставку на засіданні Верховної Ради України». Голосувати народним депутатам не треба. Виконання обов'язків Президента України на період до моменту обрання і вступу на пост нового глави держави покладатись на Голову Верховної Ради України (ст. ст. 108, 109, 110, 111 Конституції), але й він також подає у відставку з посади очільника парламенту, залишаючись народним депутатом. Відбуваються вибори нового спікера ВР – в. о. президента, який складає присягу, що після закінчення війни не братиме участі у президентських виборах.

Останнім часом питання створення широкої коаліції з числа патріотичних сил порушується дедалі частіше. Йдеться про формування Уряду народної довіри (Уряду національного порятунку) на позапартійній основі з числа діючих і колишніх народних депутатів, технократів, військових у запасі або звільнених з військової служби, серед яких є чимало фахівців з різних галузей знань і спеціальностей. Багато з них успішно закінчили військові академії, Національний університет оборони України. Їм притаманна чітка виконавська дисципліна.

Чому б Володимир Зеленському не взяти приклад з прем'єр-міністра Ізраїлю Біньяміна Нетаньягу, який, усвідомлюючи, що після війни доведеться відповісти за трагедію 7 жовтня, погодився сформувати уряд національної єдності з членами опозиції, включаючи колишніх генералів, аби керувати країною через кабінет міністрів воєнного часу.

3 січня італійська «Curriere della sera» у статті «Zelensky tra bombe, armi e le crepe del fronte interno: i 5 problemi del leader di Kiev» (https://www.corriere.it/esteri/24_gennaio_03/zelensky-problemi-ucraina-bf65c136-a9a8-11ee-a408-f95cc646ef40.shtml) пише про п'ять проблем, які постали перед Володимиром Зеленським і з якими він має боротися: зниження підтримки Заходом, падіння популярності в Україні, зростаючий песимізм населення стосовно ситуації на фронті, поява внутрішньої опозиції та впертість Путіна.

Попри контроверсійність публікації, увагу італійського читача так чи інакше привернуть увагу деякі гострі моменти статті. Приміром: «українці продовжують вірити у свою армію, але менше довіряють лідерським якостям Зеленського, який часто втручається у стратегічний вибір».

Або наведена Паоло Валентіно, автором матеріалу, критика українського президента міським головою Києва: «Люди дивуються, чому ми не підготувалися до цієї війни краще. Бо Зеленський до останнього заперечував, що до цього дійде. Надто багато було інформації, яка не відповідає дійсності. Звичайно, ми можемо брехати нашим людям і нашим партнерам, але не вічно».

Кличко підсумовує, що Зеленський «розплатиться за свої помилки в кінці війни».

Нардеп «Голосу» Романа Костенка, секретар Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки заявив: «Я вважаю, що зараз президент Зеленський має зрозуміти для себе, що він уже ніколи більше не буде президентом, що це лише один термін, який у нього зараз є. Він повинен зрозуміти, що політично він уже помер. І зараз він має ухвалювати не такі рішення, які йому даватимуть можливість переобратися на наступних виборах або які підтримуватимуть його рейтинг, а ті, які мають можливість зберегти цю державу» (https://censor.net/ua/news/3466357/zelenskyyi_politychno_vje_pomer_nardep_golosu_voyin_kostenko).

Герой України Григорій Омельченко, генерал-лейтенант, у статті «Вільна Україна або смерть! Підсумки року, що минає», оприлюдненій 30 грудня 2023 року в «Україні молодій» (<https://umoloda.kyiv.ua/number/0/2006/180537>), категоричніший: «На час війни політичну владу в країні потрібно передати ВІЙСЬКОВИМ. Я публічно пропонував як це зробити конституційним шляхом (<https://www.officers.org.ua/?p=8407>). У випадку реальної загрози втрати незалежності України через бездіяльність президента Зеленського, військові зобов'язані діяти в стані крайньої необхідності (ст. 39 КК) і усунути його від влади. Згідно Конституції України (статті 17 і 65) та ст. 43-1 КК захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є ОБОВ'ЯЗКОМ кожного громадянина України».

Юрій Щербак, відомий український інтелектуал, політик і письменник, Надзвичайний і Повноважний посол України в Ізраїлі, США, доктор медичних наук дуже тонко відчуває пульс суспільства: «Сьогоднішня ситуація України, яка опинилася на краю прірви й переживає падіння довіри до влади, вимагає, на мій погляд, прийняття рішучих і неординарних рішень, а саме: 1. Створення уряду національного порятунку (єдності), в складі якого має бути «внутрішній» воєнний кабінет. <...> «Зовнішній» уряд також треба переформувати і ввести в нього свіжі сили – масмо чудовий резерв таких державних діячів, як Р. Павленко, В. Чалий, Г. Тука, В. Арьєв, О. Рибачук, В. Денисенко, С. Рахманін і багато інших, не названих тут. Хочу нагадати, що у воєнному уряді Черчілля, крім «звичайних» міністерств, як-от МЗС, МВС, МОЗ та соцзабезпечення, перебували, наприклад, «міністерство інформації» (не «культури!»), військового виробництва, реконструкцій, авіації і так далі – відповідно до тодішніх потреб фронту і тилу; 2. Відмова Зеленського від тих осіб в Офісі

Президента, які втратили довіру в суспільстві й спричиняють підозри. Серед таких постатей – пан Єрмак, який завдяки власному марнославству і відсутності смаку перетворився на персонаж містечкової оперетки, не відходячи ні на крок від президента, наче Пат і Паташон, принижуючи тим самого Володимира Олександровича, граючи роль регента при малолітньому царевичі» (<https://www.uacenter.media/news-ukraine-and-worlds/131514-yur-y-scherbak-vibori-vib-g-zagrozdlya-ukra-ni-anal-zu-vidatniy-pis-mennik-mudriy-diplomat.html>).

Отож пофантазуймо, чи що... До завершення війни Верховна Рада призупиняє свою роботу і може бути скликана лише в разі кончевої потреби, визначеної законом. Парламент наділяє Уряд народної довіри повноваженнями ухвалювати Декрети, які мають силу Закону.

Приміром, одним з перших Декретів нової виконавчої влади могло б стати призначення Віктора Ющенка головою Національного банку України. В разі його згоди. Адже саме він зумів успішно провести грошову реформу. Саме під час його керівництва НБУ в 1998 році вдалося уникнути фінансової кризи. 1997 року за рейтингом впливового фінансового журналу Global Finance Віктор Ющенко увійшов до шістки найкращих банкірів світу...

А ще треба негайно створити інформаційний Рамштайн. Українська влада має активно співпрацювати з громадськістю, яка своєю чергою повинна всіляко лобювати інтереси держави серед знайомих політиків, юристів, лікарів, військових, журналістів, громадських організацій в Європі, в США, в Канаді, в Латинській Америці, в Японії та Індії...

«Потрібне моментальне донесення до закордонних аудиторій фактів російських злочинів Час переконувати закордонних «рускоговорящих» за рахунок платників податків і обмежених ресурсів для оборони країни точно мину!» (Валерій Чалий, політик, дипломат, громадський і державний діяч).

P. S.

За чотири дні до Різдва Володимир Зеленський провів велику пресконференцію за підсумками 2023 року. Назвати її успішною для українського президента складно. Коментарі, які прозвучали у соцмережах на адресу Володимира Олександровича, не були схожі на дифірами діючому очільнику Української держави.

Під час пресконференції Зеленський сказав, що його команда – це лише «п'ять-шість менеджерів». Однак їхніх імен не назвав. Можна припустити, що йдеться про Андрія Єрмака, Олега Татарова, Андрія Смирнова, Ростислава Шурму, Давида Арахамію...

Хто з них може потрапити до Уряду народної довіри? Помовчимо.

Чи бути Урядові народної довіри, чи не бути – ось питання. Майже за Шекспіром.

Згадалось саркастично-іронічне висловлювання лавреата Нобелівської премії П. Самуельсона: «Нормальна влада бореться за нормальні стандарти життя, а ненормальна влада бореться за владу».

На початку 20-х років минулого століття Мирослав Ірчан влучно висловився щодо природного стремління української нації до самоорганізування: «У народі великої України захована давня верва, розмах. Це – народ колосальної енергії, народ індивідуальностей і контрастів. Він здоровий, як дуб, і гнилий, як порохно. Твердий, як мур, і гнучкий, як дамасценське залізо. Народ мрійників і романтиків. Уміє на кожному кроці

ризикувати життям і майном. Він має забагато людей ініціативи, і це закопує його. Кожний має свою думку й після неї все робить, бо переконаний, що вона найкраща. В цьому випадку треба нового генія – колективу, що зберіг би в тому народі непропащу силу енергії і звернув її на належний шлях, дав йому всебічну освіту, а тоді стане він зразковим народом, другою Німеччиною на Сході».

То чого/кого бракує ТАКОМУ народові?..

У березні 1999 року учасники «круглого столу», організованого редакцією журналу «Універсум», звернулися до громадян України: «Ми прагнемо президента, який би втілював гідність і державну волю українського народу. Українська громадськість повинна чітко усвідомити, що президентом вона має обрати людину, яка творить навколо себе оточення гідних і відповідальних професіоналів, для яких інтереси держави, її національно-духовні цінності були б пріоритетними. Ми розуміємо, що в скрутні часи тяжко залишатися спокійним і розважливим. Але надто важливий вибір вимагає відкинути всі емоції, зібрати воедино всю нашу волю і бути розважливими і далекоглядними. Національна гідність стоїть вище поділу на лівих і правих. Національна гідність – це насамперед національна самоповага. Ми і тільки ми – громадяни України повинні говорити від імені своєї нації і держави та творити її майбутнє».

Так ото ж. Творення Уряду народної довіри саме на часі. Гамлетівські роздуми «To be, or not to be, that is the question» вже не актуальні.

Основний Закон України нагадує: «Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами».

Олег К. РОМАНЧУК

